

CINEMATEKET PRESENTERAR

A CLOCKWORK ORANGE / CLOCKWORK ORANGE

Regi: Stanley Kubrick

Manus: Stanley Kubrick efter en roman av Anthony Burgess

Produktion: Warner Brothers/Polaris Productions, Storbritannien 1971

Producent: Stanley Kubrick

Foto: John Alcott

Klippning: Bill Butler

Scenografi: John Barry

Kläder: Milena Canonero

Målningar och skulpturer: Herman Makkink, Liz Moore, Christiane Kubrick

Musik: Purcell, Rossini, Walter Carlos, James Yorkston, Arthur Freed & Nacio Herb Brown, Elgar, Rimskij-Korsakov, Terry Tucker, Erika Eigen, Ludvig van Beethoven

I rollerna:

Malcolm McDowell (Alex DeLarge)

Patrick Magee (mr Alexander)

Michael Bates (vaktchef)

Warren Clarke (Dim)

John Clive (skådespelare)

Adrienne Corri (Mrs Alexander)

Carl Duering (Dr Brodsky)

Paul Farrell (luffare)

Clive Francis (hyresgäst)

Michael Gover (fängelsedirektör)

Miriam Karlin (kattdamen)

James Marcus (Georgie)

Aubrey Morris (P. R. Deltoid)

Godfrey Quigley (fängelsepräst)

Sheila Raynor (mor)

Madge Ryan (Dr Branom)

John Savident (konspiratör)

Anthony Sharp (minister)

Philip Stone (far)

Pauline Taylor (psykiater)

Maragret Tyzack (konspiratör)

Steven Berkoff (konstapel)

Lindsay Campbell (kommissarie)

Michael Tarn (Pete)

David Prowse (Julian)

John J. Carney (C.I.D.-man)

Richard Connaught (Billyboy)

Carol Drinkwater (syster Feeley)

Charyl Grunwald (våldtäktsoffer)

Gillian Hills (Sonietta)

Barbara Scott (Marty)

Virginia Wetherell (skådespelerska)

Katya Wyeth (flicka)

Längd: 137 min

Svenska texter

"Filmens centrala idé har att göra med frågan om den fria viljan. Upphör vi att vara människor om vi fråntas möjligheten att välja mellan gott och ont? Blir vi 'clockwork oranges', som i titeln? /.../

Men jag tycker filmen får sin styrka framför allt genom den märkliga Alex, den figur Anthony Burgess skapat i sin briljanta och originella roman. Aaron Stern, som varit chef för den amerikanska filmbranschens frivilliga censurmynighet och som arbetar som psykiater, har föreslagit att Alex skulle representera den omedvetna, människan i hennes naturliga tillstånd. Med hjälp av Ludovico-behandlingen blir han civiliserad, och den sjukdom han sedan drabbas av kan ses som en neuros samhället gett honom. /.../

Regeringen använder till slut samhällets grymmaste och mest hänsynslösa medlemmar för att kontrollera de övriga – vilket inte är en helt ny eller oprövad idé. Alex slutreplik 'I was cured

all right' kan jämföras med Dr Strangeloves sista replik: 'Mein Führer, I can walk'. /.../

Om vi inte först fick se Alex som en brutal och hänsynslös ligist, skulle det bli alldeles för lätt att tycka att staten utför en ännu värre handling när man berövar honom friheten att välja mellan gott och ont. Det måste vara tydligt att det är fel att förvandla även ondskefulla brottslingar till grönsaker. Om inte skulle historien hamna i samma logiska fälla som de gamla antilychnings-filmerna från Hollywood, som alltid missar poängen genom att låta en oskyldig bli lynchad. Naturligtvis håller alla med om att det är fel att lyncha någon som är oskyldig — men kommer de att hålla med om att det är lika fel att lyncha någon som är skyldig, kanske t o m någon som är skyldig till ett fruktansvärt brott? /.../"

Stanley Kubrick i Michael Ciments bok "Kubrick" (Holt, Rinehart and Winston, New York 1983)

"Jag ville vara trogen mot romanen och försöka se våldet ur Alex synvinkel, visa att det var någonting väldigt roligt för honom, den lyckligaste delen av hans liv, och att det var som någon sorts stor action-balet. Jag måste hitta ett sätt att stilisera våldet, precis som Burgess gör genom sitt sätt att skriva. Att låta musiken fungera som en sorts ironisk kontrapunkt är ett sätt att uppnå detta. Alla våldsscenerna är väldigt annorlunda utan musiken."

Stanley Kubrick i Andrew Baileys artikel "A Clockwork Utopia", *Rolling Stone*, 20 januari 1972

"Stanley Kubricks nya film A CLOCKWORK ORANGE kan ses som slutpunkten på en filmtrilogi från de senaste tio åren som skenbart handlar om framtiden. Kubrick framträder i den som en glasklar, iskall vakendrömmare som med demonisk fantasi visar vart vi är på väg.

I DR STRANGELOVE lät han terrorbalansen sättas ur spel av galna amerikanska generaler. I

2001 — ETT RYMDÄVENTYR förvandlar han med ett fräckt filmklipp mänsklighetens hela historia mellan neandertalaren och rymdskeppet till en parentes. Utvecklingen löpte ut i en fluorescerande rymd av vansinnesdröm och förtvivlan. Med A CLOCKWORK ORANGE, efter en roman av den i Sverige föga uppmärksammade engelske författaren Anthony Burgess, fullbordar Kubrick nu sin apokalyptiska svit. Det har blivit en film av det slag varav det går högst en på ett årtionde. Kubrick bevisar med denna intelligenta, lustfyllda och skrämmande våldsamma fabel definitivt sin rang som en av samtidens främsta filmskapare.

Och det verkligt kusliga, tycks det mig, är att A CLOCKWORK ORANGE med sömngångaraktig säkerhet föregriper det i 70-talet som vi alla fruktar. /.../

Om ni bara tänker se en enda film under 70-talet så måste det bli A CLOCKWORK ORANGE."

Mauritz Edström i *Dagens Nyheter*, 27 april 1972